

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 630.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245214798320/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Det Sextende Aarhundrede

er altid slet gjort og bør aldrig komme Andre end Giærningsmændene selv til Skade paa deres gode Navn og Rygte. Trods alle de Dyder, man derfor kan tillsægge Hertugen af Parma, var han dog ikke andet end en Leie-Tjener hos sin Tids koldeste og nedrigste Tyrann, og trods alle de Lyder, man kan tilskrive Vilhelm af Oranien, var han dog den Borgerlige Friheds Sag, som han havde antaget sig, tro til Enden, og faldt som Martyr for den; thi først da han, saa at sige alene, fandtes ubestikkelig, satte Tyrannen (1580) den Priis paa hans Hoved, som Snigmorderen stræbde at vinde, og Fristatens Penge var gaaet saa rene igiennem hans Hænder, at han selv døde fattig*).

Da nu Philip den Anden, med hele Spaniens, Portugals og Italiens Magt og begge Indiernes Skatte, ei kunde undervinge Holland og Seeland, er det vist nok i Grunden kun uhyre latterligt, at see ham beile til Verdens-Thronen, og aabenlyst udstrække Armene efter Frankerigs og Englands Kroner; men man fandt det dog frygteligt i sin Tid, og da det, under Forsynets Styrelse, oisensynlig, fra Vilhelms Død til Alexanders (1584—92), bidrog til at redde den lille Fristat, kau det i Verdens-Historien aldrig ganske forbigaaes med Taushed.

Philip, som selv engang hedd Konge i England, havde naturligviis immer havt et ondt Øie til Dronning Elisabeth, som, langtfra at ville gifte sig med ham, tog Kiætternes Parti, baade hjemme og ude, og da hun, efter Vilhelm af Oranien's Død, aabenbar tog den Nederlandske Fristat under sine Vinger, kunde han ikke længer styre sin Harme, men udrustede en saakaldt »overvindelig Flaade,« hvorpaa Hertugen af Parma skulde indskibe sig ved Dünkirken med Kiernen af sin Krigshær og indtage England.

Det var fra Lissabon, denne først umaadelig beundrede og siden umaadelig beleete Flaade paa halvandethundrede store Oriogsskibe løb ud (1558), og derved mindes vi om Portugals nemme Undertvingelse, hvormed Hertugen af Alba (1580) havde kronet sine Bedrifter, saa, for en Ordens Skyld maa det i Forbigaaende bemærkes, at Emanuel den Lykkelige's lige Linie var uddød med Sebastian, den unge Galning, der (1578) vilde slaet sig til Ridder paa Mohrerne i Marokko, men

*) Prinds Vilhelms Forsvarsskrift (i den Franske Oversættelse) Leyden 1581. Metteren S. 512—17. 600—2. Watson II. 294—96. 343—46. III. 278—304.